

Socialdepartementet

Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19

Promemorians huvudsakliga innehåll

Regeringen har uppmärksammat att många tandvårdspatienter riskerar att gå miste om de subventioner som de har rätt till inom det statliga tandvårdsstödet eftersom planerade åtgärder inte kan avslutas inom pågående ersättningsperioder på grund av spridningen av sjukdomen covid-19.

I denna promemoria föreslås därför en ny tidsbegränsad förordning om särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19. Förslaget innebär att en ersättningsperiod som pågick den 1 april 2020 under vissa förutsättningar ska ersättas av en ny ersättningsperiod som börjar löpa den 1 september 2020 samt att även de kostnader för tandvård som slutförts på patienten under den tidigare ersättningsperioden ska beaktas vid beräkning av tandvårdsersättning för den nya perioden. Förordningen föreslås träda i kraft den 1 september 2020 och upphöra att gälla vid utgången av augusti 2021.

1. Förslag till förordning om särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19

Härigenom föreskrivs följande.

1 § Denna förordning innehåller sådana bestämmelser om beräkning av tandvårdsersättning som avviker från bestämmelserna om ersättningsperioder i 2 kap. 4 § första och tredje styckena lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

2 § En ersättningsperiod som löpte den 1 april 2020 ska den 1 september 2020 ersättas av en ny ersättningsperiod. Detta gäller även om den tidigare ersättningsperioden har löpt ut före den 1 september 2020.

Första stycket gäller om

1. patientens sammanlagda kostnader för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som har slutförts under den tidigare ersättningsperioden uppgick till minst 3 000 kronor den 1 april 2020, och
2. det inte har slutförts någon ersättningsberättigande tandvårdsåtgärd på patienten under perioden den 1 april–31 augusti 2020.

3 § Vid beräkning av tandvårdsersättning ska de kostnader som avses i 2 § andra stycket 1 anses hänförliga till den nya ersättningsperioden.

4 § Den nya ersättningsperioden ska löpa under så många dagar som motsvarar det antal dagar som den 1 april 2020 återstod av den tidigare ersättningsperioden, dock minst 90 dagar.

-
1. Denna förordning träder i kraft den 1 september 2020.
 2. Förordningen upphör att gälla vid utgången av augusti 2021.
 3. Den upphävda förordningen gäller dock fortfarande för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som har slutförts före utgången av augusti 2021.

2. Bakgrund

2.1 De tre delarna i det statliga tandvårdsstödet

Målet med det statliga tandvårdsstödet är att förbättra befolkningens tandhälsa genom att stimulera människor att regelbundet besöka tandvården och att subventionera tandvården för dem som behöver den mest. För personer med inga eller små tandvårdsbehov ska tandvårdsstödet bidra till att bevara en god tandhälsa genom ett ekonomiskt stöd till förebyggande insatser. För personer med stora tandvårdsbehov ska högkostnadsskyddet i det statliga tandvårdsstödet göra det möjligt att få tandvård till en rimlig kostnad.

Bestämmelser om statligt tandvårdsstöd finns främst i lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd och förordningen (2008:193) om statligt tandvårdsstöd samt i Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets (TLV) föreskrifter på området (TLVFS 2008:1).

Det statliga tandvårdsstödet består av tre olika bidrag. *Allmänt tandvårdsbidrag (ATB)* ges till patienter som är 24 år och äldre. Storleken på ATB beror på patientens ålder. Till och med det år patienten fyller 29 år och från och med det år patienten fyller 65 år är bidraget 600 kronor per år. För övriga patienter uppgår bidraget till 300 kronor per år.

Särskilt tandvårdsbidrag (STB) är ett bidrag som betalas ut till patienter som har en sjukdom eller en funktionsnedsättning som medför risk för försämrad tandhälsa. Bidraget lämnas två gånger per år med 600 kronor.

Högkostnadsskyddet (HKS) inom det statliga tandvårdsstödet består av en ersättning benämnd tandvårdsersättning. För varje tandvårdsåtgärd som enligt TLV:s föreskrifter anses vara ersättningsberättigande finns ett referenspris som tandvårdsersättningen beräknas utifrån. När patientens totala kostnader för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder under en ersättningsperiod överstiger 3 000 kronor lämnas tandvårdsersättning med 50 procent av den del av kostnaderna som överstiger 3 000 kronor men inte 15 000 kronor. För den del som överstiger 15 000 kronor lämnas ersättning med 85 procent av kostnaderna.

2.2 Ersättningsperioder i det statliga tandvårdsstödet

En ersättningsperiod påbörjas när en första ersättningsberättigande tandvårdsåtgärd har slutförts. Ersättningsperioden löper under 12 på varandra följande månader och är individuell och inte kopplad till kalenderår. En ersättningsperiod kan påbörjas när som helst under ett kalenderår. Kostnader för all ersättningsberättigande tandvård som har slutförts på en patient under ersättningsperioden tas med vid beräkningen av eventuell tandvårdsersättning. Vårdgivaren kan på patientens begäran anmäla hos Försäkringskassan att en ny ersättningsperiod ska påbörjas innan den tidigare ersättningsperioden har löpt ut.

2.3 Besöksfrekvens i tandvården sedan mitten av mars 2020

Tandvården i Sverige har under pågående pandemi reducerat sitt öppet-hållande eller avstått från att kalla personer i riskgrupper inklusive personer i åldersgruppen 70+. Enligt statistik från Försäkringskassan har tandvården under tiden den 16 mars – 8 juni 2020 reducerat besöken med i genomsnitt 39 procent jämfört med samma period 2019. Situationen skiljer sig över landet. Tandvårdsgivare i Norrbotten, Jämtland, Västernorrland och Kronoberg har minst reduktion i besöksfrekvens. Privata vårdgivare har generellt en mindre reduktion av sin besöksfrekvens jämfört med folktandvården.

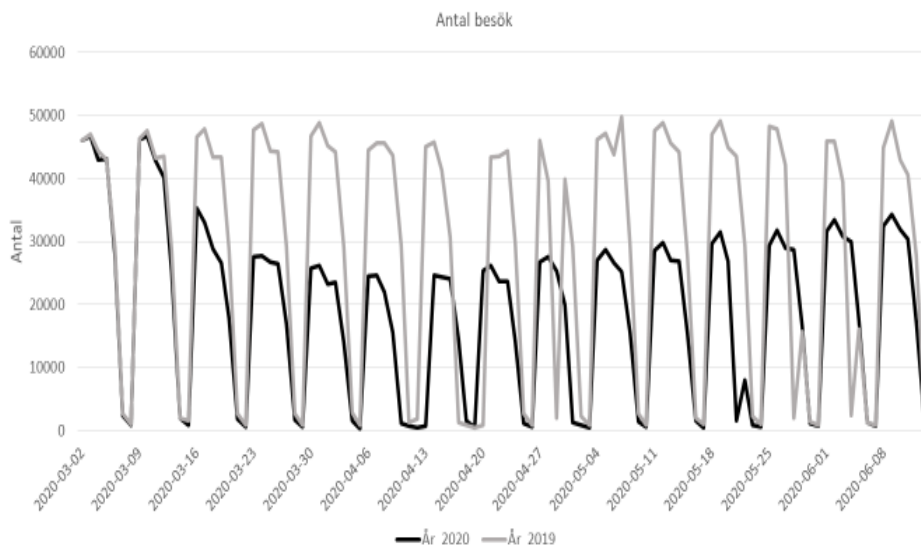
Tabell 1. Besöksfrekvensen per region 16 mars – 8 juni 2020 jämfört med samma period 2019.

Region	Antal besök år 2019	Antal besök år 2020	Skillnad antal besök	Skillnad andel besök
Blekinge	37 542	20 343	-17 199	-46%
Dalarna	58 160	28 449	-29 711	-51%
Gotland	13 638	9 995	-3 643	-27%
Gävleborg	63 260	36 356	-26 904	-43%
Halland	80 069	54 312	-25 757	-32%
Jämtland	29 200	21 528	-7 672	-26%
Jönköping	85 863	59 552	-26 311	-31%
Kalmar	56 052	29 357	-26 695	-48%
Kronoberg	44 091	32 802	-11 289	-26%
Norrbotten	45 891	37 758	-8 133	-18%
Skåne	319 737	169 055	-150 682	-47%
Stockholm	528 574	303 082	-225 492	-43%
Södermanland	68 673	47 285	-21 388	-31%
Uppsala	85 714	46 437	-39 277	-46%
Värmland	69 165	33 427	-35 738	-52%
Västerbotten	58 148	37 815	-20 333	-35%
Västernorrland	52 400	39 023	-13 377	-26%
Västmanland	62 220	39 110	-23 110	-37%
Västra Götaland	396 606	278 525	-118 081	-30%
Örebro	66 149	47 824	-18 325	-28%
Östergötland	96 927	47 924	-49 003	-51%
Hela landet	2 318 079	1 419 959	-898 120	-39%

Den 10 mars 2020 höjde Folkhälsomyndigheten risknivån för smittspridning till ”mycket hög”, vilket var den tidpunkt när besöksfrekvensen började

minska. Av figuren nedan framgår att besöksfrekvensen de senaste veckorna har börjat öka från bottenivån som uppmättes i mitten av april 2020.

Figur 1. Besöksfrekvens i tandvården 2 mars–14 juni 2020.

3. Överväganden och förslag

3.1 Tandvårdskostnader ska kunna föras över till en ny ersättningsperiod

Förslag: En ersättningsperiod som löpte den 1 april 2020 ska den 1 september 2020 ersättas av en ny ersättningsperiod. Detta gäller även om den tidigare ersättningsperioden har löpt ut före den 1 september 2020.

Vid beräkning av tandvårdsersättning ska patientens sammanlagda kostnader för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som har slutförts före den 1 april 2020 anses hänförliga till den nya ersättningsperioden.

Förslaget gäller enbart om patientens sammanlagda kostnader för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som har slutförts under den tidigare ersättningsperioden uppgick till minst 3 000 kronor den 1 april 2020 och det inte har slutförts någon ersättningsberättigande tandvårdsåtgärd på patienten under perioden den 1 april–31 augusti 2020.

Skälen för förslaget

Behovet av att kompensera tandvårdspatienter

Spridningen av sjukdomen covid-19 har fått stora konsekvenser inom tandvården, liksom på många andra områden i samhället. När Folkhälsomyndigheten den 10 mars 2020 höjde risknivån för spridning av covid-19 till ”mycket hög” befann sig många tandvårdspatienter i en ersättningsperiod. Som ett resultat av Folkhälsomyndighetens rekommendationer har många patienter som är över 70 år eller som tillhör någon annan riskgrupp haft stora svårigheter att besöka sin tandvårdsgivare. Under pandemin har vidare många tandvårdskliniker endast kunnat ta emot patienter med akuta behov, dels på grund av smittorisk, dels för att många tandvårdskliniker har bistått sjukvården med material och skyddsutrustning. Detta har inneburit att även många tandvårdspatienter som inte tillhör riskgrupperna har blivit nekade vård. Ett stort antal patienter har befunnit sig i en omfattande behandlingsomgång och börjat få ta del av högkostnadsskyddet men inte kunnat avsluta sina pågående behandlingar på grund av covid-19. Dessa patienter riskerar att gå miste om de subventioner de har rätt till eftersom planerad tandvård inte kan avslutas inom pågående ersättningsperiod. Det nuvarande regelverket innebär att när en ersättningsperiod löper ut måste patienten börja om från början inom en ny ersättningsperiod och då betala behandlingarna själv till dess kostnaderna för behandling återigen kommer upp till de nivåer där högkostnadsskyddet träder in. För vissa patienter kan uppehållet även innebära förvärrade problem med tandhälsan vilket innebär ökade kostnader både för dem själva och samhället.

Regeringen beslutade den 17 juni 2020 propositionen Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19 (prop. 2019/20:184). I propositionen görs bedömningen att det är angeläget att tillfälligt kompensera de patienter som på grund av spridningen av covid-19 har drabbats av de begränsade möjligheterna att få tandvård och därmed att utnyttja subventionerna inom ramen för högkostnadsskyddet. Det konstateras att bestämmelserna i 2 kap. 4 § första och tredje styckena lagen om statligt tandvårdsstöd bl.a. innebär att tandvårdsersättning ska beräknas utifrån de sammanlagda kostnaderna för tandvårdsåtgärder som har slutförts på en patient under en enda sammanhängande ersättningsperiod om högst ett år och att denna period påbörjas när en första åtgärd har slutförts. Regeringen gör bedömningen att det för att kompensera aktuella patienter behövs särskilda bestämmelser om hur beräkning av tandvårdsersättning ska ske samt att dessa föreskrifter, för att bli ändamålsenliga, behöver kunna avvika från de nämnda bestämmelserna om ersättningsperioder i lagen. I propositionen föreslås en ny bestämmelse med innebörd att regeringen med stöd av sin restkompetens enligt 8 kap. 7 § regeringsformen vid extraordinära händelser i fredstid kan meddela sådana avvikande föreskrifter. Bestämmelsen föreslås träda i kraft den 1 september 2020. Förslaget i denna promemoria är avhängigt av att riksdagen antar förslaget i propositionen.

I arbetet med promemorian har noggranna överväganden gjorts i fråga om vilka patienter som bör kompenseras och på vilket sätt detta bör ske. Systemet bör vara så rättvist och förutsägbart som möjligt men måste samtidigt vara tekniskt och administrativt genomförbart, kontrollerbart samt kostnadsneutralt för staten. Ju mer komplext systemet är, desto större risk för felräkningar och andra tekniska problem. Lösningen bör inte heller innebära någon större administrativ belastning för vare sig tandvårdgivarna, hälso- och sjukvården (i form av läkarintyg), Försäkringskassan eller patienterna. Det är också viktigt att patienterna så snart som möjligt omfattas av de fördelar som förslaget medför.

Förslaget bör gälla ersättningsperioder som pågick den 1 april 2020

Den 10 mars 2020 beslutade Folkhälsomyndigheten att höja risknivån för allmän spridning av covid-19 i Sverige från måttlig till mycket hög. Den 1 april 2020 beslutade myndigheten föreskrifter och allmänna råd om allas ansvar att förhindra smitta av covid-19 m.m. (HSLF-FS 2020:12). Vidare har, enligt statistik från Försäkringskassan, besöksfrekvensen i tandvården gått ned markant sedan mitten av mars 2020. Det får därmed anses rimligt att anta att det i vart fall den 1 april 2020 fanns stora svårigheter att besöka tandvården, såväl för dem som tillhör en riskgrupp som för de patienter vars tandvårdsgivare endast kunnat ta emot ett begränsat antal patienter (se avsnitt 2.3).

I denna promemoria görs därför bedömningen att det är patienter som hade en pågående ersättningsperiod den 1 april 2020 som tillfälligt bör kompenseras för de begränsningar i möjligheten att besöka tandvården som uppstått till följd av covid-19.

Tidigare kostnader bör föras över till en ny ersättningsperiod

Som nämnts ovan fungerar högkostnadsskyddet inom det statliga tandvårdstödet på så sätt att tandvård ersättning lämnas med en viss andel av de sammanlagda kostnader för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som slutförs på patienten under en enda sammanhängande ersättningsperiod om maximalt ett år och som överstiger 3 000 kronor. För vissa patienter har den ersättningsperiod som pågick den 1 april 2020 hunnit löpa ut under den tid som pandemin begränsat möjligheterna att besöka tandvården. Det mest ändamålsenliga sättet att kompensera dessa patienter bedöms vara att de sammanlagda kostnader som patienten hade kommit upp till den 1 april 2020 inte ”fryser inne” utan förs över till en ny ersättningsperiod och beaktas vid beräkning av tandvård ersättning för tandvårdsåtgärder som slutförs under denna nya period. För patienter vars ersättningsperiod fortfarande löper den 1 september 2020 bör den pågående ersättningsperioden avbrytas och ersättas av den nya, med samma möjlighet till tillgodoräknande av kostnader från den tidigare ersättningsperioden.

Syftet med förslaget är således att när patienten besöker tandvården under den nya ersättningsperioden ska kostnaderna för de ersättningsberättigande

tandvårdsåtgärder som slutförs då läggs samman med de kostnader som var registrerade den 1 april 2020.

Den nya ersättningsperioden bör påbörjas den 1 september 2020

Av it-tekniska och administrativa skäl är det inte möjligt att påbörja en ny ersättningsperiod vid olika tidpunkter för olika patienter utan det krävs att de börjar löpa samma datum. Statistik från Försäkringskassan visar att besöksfrekvensen börjat öka jämfört med lägsta nivån vecka 15 och 16 (se figur 1 i avsnitt 2.3). Flera faktorer bidrar troligen till denna besöksökning. Bland annat gör Socialstyrelsen gällande att tillgången på skyddsutrustning ökat för ett antal produkter. Liknande uppgifter kommer från den privata tandvården. Även om det ser olika ut i olika delar av landet och det finns produkter där tillgången fortfarande inte är tillfredsställande innebär den ökade tillgången på skyddsutrustning att tandvårdsgivarna nu i större utsträckning kan vidta särskilda åtgärder för att skydda såväl patienterna som sig själva mot smitta. Mot denna bakgrund görs bedömningen att de nya ersättningsperioderna för samtliga patienter som omfattas av förslaget kan börja löpa den 1 september 2020. Detta kommer att ske automatiskt och kräver inte någon anmälan eller ansökan till Försäkringskassan från patienten eller vårdgivaren. Det kommer inte heller att behövas någon särskild åtgärd för att kostnaderna från den tidigare ersättningsperioden ska beaktas vid beräkningen av tandvårdsersättning för åtgärder som slutförs under den nya perioden.

Patienter som bör omfattas av möjligheten till ny ersättningsperiod

Om förslaget skulle omfatta samtliga patienter med en pågående ersättningsperiod den 1 april 2020, skulle det innebära stora tekniska svårigheter och hög risk för felberäkningar. Möjligheten att få en ny ersättningsperiod bör därför endast gälla dem som drabbats hårdast ekonomiskt av den begränsade tillgången till tandvård. Enbart de patienter som uppnått gränsen för när högstkostnadsskyddet kan börja utnyttjas bör därför omfattas av förslaget. Det är därmed de patienter vars sammanlagda kostnader för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder den 1 april 2020 uppgick till 3 000 kronor eller mer som bör få möjlighet att tillgodoräkna sig även de kostnaderna inom ramen för en ny ersättningsperiod. Vidare är det särskilt angeläget att kompensera de patienter som faktiskt inte kunnat besöka tandvården, dvs. främst patienter inom riskgrupperna. Förslaget bör därför endast gälla om det inte slutförts någon ersättningsberättigande tandvårdsåtgärd på patienten fr.o.m. den 1 april 2020 fram till och med den 31 augusti 2020. Anledningen kan vara att patienten inte velat besöka tandvården på grund av smittorisken men även att vårdgivaren dragit ned på sin verksamhet. Det saknas däremot skäl att kompensera den relativt stora gruppen patienter som obehindrat kunnat få tandvård trots pandemin.

3.2 Längden på ersättningsperioden ska vara individuellt anpassad

Förslag: Den nya ersättningsperioden ska löpa under så många dagar som motsvarar det antal dagar som den 1 april 2020 återstod av den tidigare ersättningsperioden, dock minst 90 dagar.

Skälen för förslaget: Vid bedömningen av hur lång den nya ersättningsperioden bör vara är utgångspunkten att dess längd bör motsvara det antal dagar som den 1 april 2020 återstod av den då pågående ersättningsperioden. Det bör dock beaktas att vissa patienter skulle få en så kort ny ersättningsperiod att de svårligen skulle hinna besöka tandvården innan den nya perioden löper ut, både med tanke på att det även inom tandvården kommer att finnas en s.k. vårdskuld på grund av uppskjutna behandlingar och inställda besök och med hänsyn till risken för en ny våg av sjukdomen under hösten 2020. Det föreslås därför att den nya ersättningsperioden ska löpa under minst 90 dagar. De patienter som den 1 april 2020 hade mellan en och 89 dagar kvar av den då pågående ersättningsperioden har således rätt till en ny ersättningsperiod om 90 dagar. För övriga patienter gäller huvudregeln att den nya perioden ska motsvara det antal dagar som den 1 april 2020 återstod av den tidigare ersättningsperioden.

I 2 kap. 4 § tredje stycket lagen om statligt tandvårdsstöd anges att vårdgivaren, på patientens begäran, kan anmäla hos Försäkringskassan att en ny ersättningsperiod ska påbörjas innan den tidigare ersättningsperioden har löpt ut. Denna möjlighet kan användas även för att förkorta en ny ersättningsperiod som börjat löpa automatiskt enligt förslaget i denna promemoria, om det skulle vara så att patienten hellre vill påbörja en ordinär ettårig ersättningsperiod.

3.3 Förordningen i förhållande till lagen om statligt tandvårdsstöd

Den föreslagna förordningen innehåller bestämmelser om beräkning av tandvårdsersättning som avviker från bestämmelserna om ersättningsperioder i 2 kap. 4 § första och tredje styckena lagen om statligt tandvårdsstöd. Av de bestämmelserna framgår att tandvårdsersättning lämnas för tandvårdsåtgärder som har slutförts under en enda ersättningsperiod om ett år samt att ersättningsperioden påbörjas när en första ersättningsberättigande åtgärd har slutförts. Enligt den nya förordningen ska i stället tandvårdsersättning kunna lämnas för åtgärder som har slutförts under dels en tidigare ersättningsperiod, dels en ny sådan period. Vidare ska de nya ersättningsperioderna påbörjas den 1 september 2020 för samtliga patienter som omfattas, dvs. inte när varje enskild patient slutför en första tandvårdsåtgärd. Som nämns ovan (avsnitt 3.1) möjliggörs dessa undantag från lagen av den nya upplysningsbestämmelse som föreslås i 2 kap. 4 § femte stycket lagen om statligt tandvårdsstöd (prop. 2019/20:184).

Övriga bestämmelser i lagen gäller däremot även vid beräkning av tandvårdsersättning för tandvårdsåtgärder som slutförs under den nya ersättningsperioden. Det handlar exempelvis om de grundläggande bestämmelserna om hur högkostnadsskyddet fungerar, dvs. att tandvårdsersättning lämnas med en viss andel av patientens sammanlagda kostnader överstigande ett visst belopp, att kostnaderna beräknas med utgångspunkt i referenspriser samt att ersättning enbart lämnas för tandvårdsåtgärder som är att anse som ersättningsberättigande. Närmare bestämmelser om detta finns främst i föreskrifter från Tandvårds- och läkemedelsförmånsverket.

Ett annat exempel på bestämmelser som gäller i ärenden om tandvårdsersättning som beräknas enligt den nya förordningen är bestämmelserna om överklagande m.m. i 4 kap. 9 § lagen om statligt tandvårdsstöd.

3.4 Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

Förslag: Den nya förordningen ska träda i kraft den 1 september 2020 och upphöra att gälla vid utgången av augusti 2021. Förordningen ska dock fortfarande gälla för tandvårdsåtgärder som har slutförts innan förordningen upphörde att gälla.

Skälen för förslaget: Förordningen bör träda i kraft snarast möjligt och senast samtidigt som de nya ersättningsperioderna ska börja löpa. Det föreslås därför att förordningen ska träda i kraft den 1 september 2020.

Som nämns ovan ska, för de patienter som omfattas av förslaget, en ny ersättningsperiod påbörjas den 1 september 2020. Denna period kan som längst pågå under knappt ett års tid. Förordningen kommer således relativt snart att bli obsolet och dess giltighetstid bör därför tidsbegränsas. Förordningen bör upphöra att gälla ett år efter det att de nya ersättningsperioderna börjar löpa, dvs. vid utgången av augusti 2021.

För tandvårdsåtgärder som har slutförts före augusti månads utgång 2021 bör dock förordningen fortfarande kunna tillämpas även efter att den slutat gälla. En övergångsbestämmelse med den innebörden föreslås därför.

4. Konsekvenser

I detta kapitel redovisas konsekvenserna av förslagen. Dessa bedöms inte medföra några konsekvenser för:

- den kommunala självstyrelsen
- sysselsättning och offentlig service i olika delar av landet
- möjligheten att nå de integrationspolitiska målen.

Förslagen medför inga konsekvenser för jämställdheten då de avser att vara könsneutrala systemförändringar.

Den föreslagna regleringen bedöms inte heller få effekter av betydelse för företags arbetsförutsättningar, konkurrensförmåga eller villkor i övrigt.

De föreslagna förändringarna rör inte frågor som är reglerade i EU-rätten.

4.1 Antal patienter som kan komma att omfattas av nya ersättningsperioder samt beräknad kostnad

Försäkringskassan beräknar att cirka 640 000 patienter hade uppnått gränsen på minst 3 000 kronor för högkostnadsskyddet inom det statliga tandvårdsstödet den 1 april 2020. En relativt stor andel av de 640 000 patienterna har dock besökt, eller kommer att besöka, tandvården under perioden den 1 april–31 augusti 2020 och kommer därmed inte att kvalificera sig för en ny ersättningsperiod. Försäkringskassan uppskattar att cirka 100 000–150 000 personer kommer att uppfylla förutsättningarna för att bli berättigade till en ny ersättningsperiod från den 1 september 2020.

För att uppskatta genomsnittligt utbetald tandvårdsersättning inom högkostnadsskyddet per patient har uppgifter om utbetalt tandvårdsstöd för personer med en pågående ersättningsperiod den 1 mars 2019 till 29 februari 2020 med högkostnadsskydd över 3 000 kronor analyserats. Medelersättningen per person antas, enligt Försäkringskassan, vara cirka 9 900 kronor baserat på ersättningsnivåer under samma period. Utöver volymen och styckekostnaden bedömer Försäkringskassan att två tredjedelar av dessa tandvårdsbesök kommer att ske under 2020 och resterande tredjedel under 2021. Denna bedömning baseras på den uppskattade fördelningen av patientbesök mellan 2020 och 2021 och det besöksmönster som visar att generellt sett är det fler som besöker tandvården under hösten än under våren.

För att kunna beräkna kostnaderna antas att cirka 125 000 patienter kommer att omfattas av förslaget. Detta innebär totala kostnader på 125 000 patienter x 9 900 kr/patient = cirka 1,238 miljarder kronor, varav 2/3 antas betalas ut år 2020 = 825 miljoner kronor och 1/3 betalas ut år 2021 = 412 miljoner kronor (se Försäkringskassans underlag dnr S2020/04948/FS, S2020/04824/FS).

4.2 Konsekvenser för Försäkringskassan

Försäkringskassan administrerar det statliga tandvårdsstödet och betalar ut ersättning till tandvårdsgivare. Handläggningen av tandvårdsstödet är i huvudsak automatiserad och sker i Försäkringskassans elektroniska system. Vårdgivaren rapporterar in utförd vård till det elektroniska systemet och får därefter ersättning.

Eftersom processen för de nya ersättningsperioderna kommer att bli helt automatiserad kommer det att krävas ett utvecklingsarbete för Försäkringskassan i nämnda it-system. Engångskostnaden för detta har av Försäkringskassan uppskattats till 1 miljon kronor under 2020.

4.3 Konsekvenser för tandvårdsgivare

Eftersom detta förslag kommer att innebära att en större grupp tandvårdspatienter kan fortsätta sina tandvårdsbehandlingar och ta del av den statliga subventionen är det gynnande för tandvårdsgivarna som annars skulle ha förlorat den inkomst ett bortfall av denna patientgrupp skulle ha inneburit. Längden på de nya ersättningsperioderna kommer att räknas ut automatiskt och perioderna kommer även att påbörjas utan någon särskild åtgärd från vårdgivarens sida. När patienten besöker tandvården efter den 1 september 2020 och är berättigad till kompensation kommer tandvårdsgivaren få information i sitt elektroniska system när patientens nya ersättningsperiod går ut. Detta innebär att det inte kommer att krävas några aktiva åtgärder av eller ställningstaganden för tandvårdsgivare för att kompensationen ska komma patienten till del.

4.4 Konsekvenser för tandvårdsanslaget på statens budget

Förslaget om nya ersättningsperioder kommer inte att vara kostnadsdrivande för staten, utan förväntas minska utgifterna för tandvårdsanslaget 2020 med motsvarande belopp som utgifterna på anslaget förväntas öka 2021. Således blir effekten av förslaget på statsbudgeten en tidsmässig förskjutning av tandvårdsersättningen inom ramen för högkostnadsskyddet med ett visst antal månader.

5. Författningskommentar

Förslaget till förordning om särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19

1 § Denna förordning innehåller sådana bestämmelser om beräkning av tandvårdsersättning som avviker från bestämmelserna om ersättningsperioder i 2 kap. 4 § första och tredje styckena lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd.

Förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen.

I paragrafen beskrivs förordningens innehåll och med vilket lagstöd den har meddelats.

Första stycket har en koppling till den nya upplysningsbestämmelse i 2 kap. 4 § femte stycket lagen (2008:145) om statligt tandvårdsstöd som föreslås i propositionen Särskild beräkning av tandvårdsersättning med anledning av sjukdomen covid-19 (prop. 2019/20:184), se avsnitt 3.1. Bestämmelsen innebär att regeringen med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen (den s.k. restkompetensen) vid extraordinära händelser i fredstid kan meddela sådana föreskrifter om beräkning av tandvårdsersättning som avviker från bestämmelserna om ersättningsperioder i första och tredje styckena samma paragraf.

Genom denna förordning utnyttjar regeringen möjligheten att meddela föreskrifter om beräkning av tandvårdsersättning som avviker från vad lagen föreskriver om ersättningsperioder. Att förordningen är meddelad med stöd av 8 kap. 7 § regeringsformen framgår av *andra stycket*.

Beräkningen av tandvårdsersättning ska i de delar som inte omfattas av denna förordning ske i enlighet med vad som stadgas i lagen om statligt tandvårdsstöd och förordningen (2008:193) om statligt tandvårdsstöd samt Tandvårds- och läkemedelsförmånsverkets föreskrifter på området (TLVFS 2008:1). Regelverket innebär bl.a. att tandvårdsersättning ska lämnas med en viss andel av patientens sammanlagda kostnader överstigande ett visst belopp, att kostnaderna ska beräknas med utgångspunkt i referenspriser och att ersättning enbart lämnas för tandvårdsåtgärder som är att anse som ersättningsberättigande (se även avsnitt 3.3).

2 § *En ersättningsperiod som löpte den 1 april 2020 ska den 1 september 2020 ersättas av en ny ersättningsperiod. Detta gäller även om den tidigare ersättningsperioden har löpt ut före den 1 september 2020.*

Första stycket gäller om

1. patientens sammanlagda kostnader för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som har slutförts under den tidigare ersättningsperioden uppgick till minst 3 000 kronor den 1 april 2020, och

2. det inte har slutförts någon ersättningsberättigande tandvårdsåtgärd på patienten under perioden den 1 april–31 augusti 2020.

Paragrafen innehåller bestämmelser om att en ny ersättningsperiod inom det statliga tandvårdsstödet ska börja löpa om vissa förutsättningar är uppfyllda.

Första stycket innebär att för patienter som den 1 april 2020 hade en pågående ersättningsperiod ska en ny sådan period börja löpa den 1 september 2020. Detta gäller både om den ersättningsperiod som löpte den 1 april 2020 har hunnit gå ut före den 1 september 2020 eller om den fortfarande pågår då.

Av *första punkten i andra stycket* framgår dock att en förutsättning för att en ny ersättningsperiod ska börja löpa är att patienten haft kostnader för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder i sådan omfattning att gränsen för när högkostnadsskyddet inträder, dvs. 3 000 kronor, uppnåtts redan den 1 april 2020. Enligt *andra punkten i samma stycke* krävs det vidare att det inte har slutförts någon ersättningsberättigande tandvårdsåtgärd på patienten under perioden den 1 april–31 augusti 2020. Varken patienten eller vårdgivaren behöver vidta några aktiva åtgärder för att den nya ersättningsperioden ska börja löpa.

Övervägandena finns i avsnitt 3.1.

3 § *Vid beräkning av tandvårdsersättning ska de kostnader som avses i 2 § andra stycket 1 anses hänförliga till den nya ersättningsperioden.*

Paragrafen beskriver hur tandvårdsersättningen ska beräknas där en ny ersättningsperiod enligt 2 § har börjat löpa.

Av bestämmelsen följer att de kostnader för ersättningsberättigande tandvårdsåtgärder som slutförts för patienten den 1 april 2020 ska räknas samman med kostnaderna för de åtgärder som slutförs inom ramen för den nya ersättningsperioden.

Övervägandena finns i avsnitt 3.1.

4 § *Den nya ersättningsperioden ska löpa under så många dagar som motsvarar det antal dagar som den 1 april 2020 återstod av den tidigare ersättningsperioden, dock minst 90 dagar.*

I paragrafen finns bestämmelser om hur länge en ny ersättningsperiod enligt 2 § första stycket ska löpa.

Enligt bestämmelsen ska den nya ersättningsperiodens längd bestämmas utifrån det antal dagar som den 1 april 2020 återstod av den ersättningsperiod som löpte då. Den nya ersättningsperioden ska dock vara minst 90 dagar lång. Ersättningsperioden påbörjas den 1 september 2020 för samtliga patienter som omfattas men löptiden är således individuell.

Övervägandena finns i avsnitt 3.2.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

- 1. Denna förordning träder i kraft den 1 september 2020.*
- 2. Förordningen upphör att gälla vid utgången av augusti 2021.*
- 3. Den upphävda förordningen gäller dock fortfarande för tandvårdsåtgärder som har slutförts före utgången av augusti 2021.*

Den nya förordningen ska enligt *punkt 1* träda i kraft den 1 september 2020 och enligt *punkt 2* upphöra att gälla vid utgången av augusti 2021.

I *punkt 3* finns en övergångsbestämmelse som innebär att i ärenden eller mål om tandvårdsersättning ska förordningen tillämpas trots att den har upphört att gälla, om tandvårdsåtgärderna har slutförts före utgången av augusti 2021. Med att tandvårdsåtgärderna ska ha slutförts avses samma sak som i 2 kap. 4 § första stycket lagen om statligt tandvårdsstöd.

Övervägandena finns i avsnitt 3.4.